

Veileder til stykkprisforskriften

Justis- og beredskapsdepartementets veileder til forskrift 12. desember 2005 nr. 1442 om salær fra det offentlige til advokater m.fl. etter faste satser (stykkprissatser) ved fri retts hjelp og i straffesaker (tidligere kalt kommentarer til stykkprisforskriften)

Frem til januar 2020 stod kommentarene til de enkelte bestemmelsene i stykkprisforskriften fortløpende etter hver bestemmelse i rundskriv G-2005-13. Dette var lite hensiktsmessig, og flere aktører fant ikke kommentarene til bestemmelsene på Lovdata. Samtidig ble forskriftsteksten i rundskrivet ikke tilstrekkelig oppdatert ved endringer. Kommentarene er ikke en del av selve forskriften. Justis- og beredskapsdepartementet har derfor fjernet kommentarene i selve forskriften og samlet dem her på regjeringen.no under benevnelsen «Veileder til stykkprisforskriften». Samtidig ble rundskriv G-2005-13 opphevet. Det er en lenke fra stykkprisforskriften på Lovdata til denne veilederen. Tilsvarende deling av kommentarene fra forskriften er gjort for forskrift 3. desember 1997 nr. 1441 om salær fra det offentlige til advokater m.v. (salærforskriften).

Det er behov for oppdatering av flere av kommentarene. På nåværende tidspunkt har vi ikke gjennomgått og oppdatert alle kommentarene, men foretatt enkelte oppdateringer. Veilederen vil bli oppdatert etter hvert, men datoen 01.01.2020 (da veilederen ble opprettet) blir foreløpig stående for å ha en benevnelse på veilederen, selv om det gjøres endringer også etter dette tidspunktet. Det siste tidspunktet veilederen blir endret vil også stå.

En stykkprisordning vil nødvendigvis medføre at advokatene i enkelte saker vil få betalt for et høyere timeforbruk enn den tid som faktisk er medgått, mens stykkprissatsen i andre saker ikke vil kompensere fullt ut for det faktiske timeforbruk. Justis- og beredskapsdepartementet finner grunn til å presisere at advokaten forutsettes å følge opp og avslutte oppdraget på vanlig måte, uavhengig av om timeforbruket i den aktuelle saken overstiger det timeantallet som stykkprisen representerer. Enkelte saker er likevel så omfattende og arbeidskrevende at stykkprissatsen ikke vil gi tilfredsstillende kompensasjon for det som må anses som rimelig og nødvendig arbeid i saken. Forskriften inneholder derfor unntaksregler i § 5 femte ledd, § 6 annet ledd og § 11 som gir rett til betaling etter medgått tid. Forutsetningen for dette er at faktisk utført arbeid med saken overstiger fastsatt stykkpris med en viss størrelse og at

advokaten i tillegg godtgjør at det foreligger særlige omstendigheter ved oppdraget som begrunner en slik timebruk. Dette medfører at det ikke automatisk gis betaling etter medgått tid når timebruken overstiger den fastsatte grensen i disse bestemmelsene.

Til § 1. Forskriftens anvendelsesområde

Første ledd:

Tidligere hadde rettshjelpere adgang til å yte fritt rettsråd etter rettshjelpsloven. Ordningen med rettshjelpere ble ikke videreført i advokatloven. Det ble gitt en overgangsregel på to år frem til 01.01.2027 for de som var rettshjelpere da advokatloven trådte i kraft, jf. advokatloven § 73 (5).

Til § 2. Grunnlag for beregning av stykkpris

Generelt:

Fraværsgodtgjøring omfattes ikke av stykkprisen, men beregnes på vanlig måte etter reglene i salærforskriften § 8.

Andre ledd:

Etterarbeid er inkorporert i stykkprisen, og det gis ikke i tillegg godtgjøring etter salærforskriften § 10 første eller andre ledd i stykkprissaker. Dette gjelder også når etterarbeidet består i utarbeidelse av anke. Ved anke over dom i straffesaker skal likevel forsvarers utferdigelse av støtteskriv og tilsvarende godtgjøres med et tillegg på 3 ganger den offentlige salærsatsen i saker hvor hoved-/ankeforhandling har hatt varighet utover 9 timer, jf. stykkprisforskriften § 7 tredje ledd.

I saker som betales med stykkpris skal hele salærkravet, herunder salær for etterarbeid, vurderes av den retten/det forvaltningsorganet som har, eller har hatt, saken til behandling.

Når det gjelder forholdet til forskriftens § 6 andre ledd og § 11, vises det til kommentaren til § 11 første ledd.

Til § 3. Skifte av advokat

Første ledd:

Ved skifte av advokat i rettsrådssaker skal den advokat som først arbeider med oppdraget betales med stykkpris. Forutsetningen er at det faktisk er utført så vidt mye arbeid i saken at det er rimelig at advokaten gis full stykkpris. Salærfastsettende myndighet må vurdere om det

er rimelig å betale full stykkpris, eller om det bør gis liten sats etter § 5 første ledd.

Salær til den advokaten som overtar saken fastsettes etter reglene i salærforskriften. Om det skal foretas avkortning i den nye advokatens salær, bedømmes på samme måte som ellers ved skifte av advokat, jf. salærforskriften § 12. Se også Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp punkt 2.11.

Det understrekes at det er advokatens plikt å undersøke om det tidligere har vært en annen advokat i saken. Dersom det er tilfellet og klienten ønsker fri rettshjelp også i forbindelse med bistand fra den advokaten som overtar saken, skal det fremmes en søknad om skifte av advokat og fritt rettsråd til statsforvalteren. Det er i praksis lagt til grunn at det ikke skal være kulant å bytte advokat, med mindre klienten selv dekker merkostnadene. Dette gjelder også i saker uten behovsprøving, blant annet i utlendingssaker.

Andre ledd:

I fri sakførelssaker og straffesaker skal både den advokaten som først påtok seg oppdraget og den advokaten som overtar oppdraget betales etter reglene i salærforskriften. Om det skal foretas avkortning i den nye advokatens salær, vurderes etter salærforskriften § 12 jf. også Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp punkt 2.11.4. I fengslingsaker skal imidlertid begge forsvarere betales med stykkpris, og det foretas ingen avkortning i forsvarernes salær.

Til § 4. Ventetid/ forsinkelser/ pauser i forbindelse med rettsmøte

Første ledd:

Samtlige forsinkelser/ventetid i forkant av rettsmøter skal trekkes fra beregningsgrunnlaget for stykkprisen, og honoreres etter reglene i salærforskriften.

Andre punktum medfører at det kun er pauser og ventetid av *mindre varighet* som inngår i beregningsgrunnlaget for stykkprisen. Andre opphold skal holdes utenfor ved beregningen av det antall rettstimer som legges til grunn i §§ 6-10.

Pauser med varighet over 30 minutter vil normalt være å anse som pauser som ikke er av mindre varighet, og som skal gå til fradrag i beregningsgrunnlaget. I særlige tilfeller kan det likevel være rimelig å se pauser med varighet over 30 minutter som del av beregningsgrunnlaget. Dette kan være tilfellet hvor rettsdagen varer spesielt lenge eller hvor årsaken til pausen ikke skyldes advokaten eller dennes klient, men f.eks. dommeren eller forhold utenfor selve saken.

Første ledd gjelder også for forhandlingsmøte i - barneverns- og helsenemnda, jf. forskriften

§ 6 første ledd nr. 2.

Andre ledd:

Opphold som betales som fraværsgodtgjørelse etter andre ledd avrundes for oppdraget under ett oppover til nærmeste halvtime, jf. salærforskriften § 2 andre ledd og veilederen til salærforskriften. Det vises også til veilederen til salærforskriften § 8.

Departementet anbefaler at dommeren og nemndslederen etter hver dags slutt opplyser hvilke pauser som skal gå til fradrag i stykkprisen og eventuelt fører dette i rettsboken.

Til § 5. Stykkpris i fritt rettsrådssaker

Andre ledd nr. 1: Utlendingssaker:

I utlendingssaker er det separate stykkpriser for arbeid som gjelder henholdsvis forhåndsvarsel, søknad, klage og personlig fremmøte i Utlendingsnemnda. Arbeid for Utlendingsnemnda omfatter forberedende arbeid forut for møtet, møtet i nemnda samt eventuelt etterarbeid, men ikke utformingen av selve klagen som det er en egen stykkpris for.

Fra 1. juli 2022 gis det i utvisningssaker et tillegg ved forhåndsvarsel og klage for hvert barn som blir berørt. Det alminnelige tillegget for barn mellom 14 og 18 år på 1 time (jf. stykkprisforskriften § 5 andre ledd bokstav f gjelder ikke i utvisningssaker.

Stykkprisen skal i asylsaker omfatte hele familien under ett, uavhengig av om ett eller flere familiemedlemmer påberoper seg såkalt selvstendig grunnlag for asylsøknaden. Stykkprissatsen utvides likevel i familiesaker med én time for ektefelle/registrert partner/samboer og ytterligere én time for hvert barn mellom 14 og 18 år. Som samboere regnes to parter (også av samme kjønn) over 18 år som har bodd sammen i fast og etablert samboerforhold i minst to år og som akter å fortsette samlivet. Det er videre krav om at ingen av partene er gift, jf. utlendingsforskriften. Barn over 18 år betraktes som selvstendige søkere. Bistand til hvert slikt barn honoreres med én stykkpris pr. barn.

Stykkprisforskriften kommer ikke til anvendelse ved begjæring om omgjøring av endelig forvaltningsvedtak eller når en utlending som har søkt asyl klager over bare å ha fått innvilget arbeids- eller oppholdstillatelse. Se Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp pkt. 6.3 bokstav a for ytterligere detaljer.

I arbeidsoppgaven skal det redegjøres for hvilket arbeid som faktisk er utført og tidspunktet for dette. Det vil som regel fremgå av tildelingsbrevet hvilken bestemmelse i stykkprisforskriften saken skal honoreres etter. For å dokumentere sakens art skal advokaten alltid legge frem tilstrekkelig dokumentasjon fra Utlendingsdirektoratet (UDI) og/eller

Utlendingsnemnda (UNE). Dette vil typisk være kopi av tildelingsbrevet fra UDI, forhåndsvarsel, beslutning om utsatt iverksettelse og møtebekreftelse fra UNE mv. I familiesaker skal tildelingsbrev til samtlige familiemedlemmer legges ved. I utvisningsaker skal UDIs varsel om utvisning vedlegges. Disse opplysningene er av avgjørende betydning for at statsforvalteren som salærfastsettende myndighet skal kunne ta stilling til salæroppgaven på en tilfredsstillende måte, jf. salærforskriften § 5, og er et vilkår for at arbeidsoppgaven skal kunne honoreres.

Når det gjelder salærfastsettelsen, vises det for øvrig til salærforskriften, spesielt § 9 om bostedsforbehold og § 12 om skifte av advokat jf. også Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp pkt. 2.10.3.

Andre ledd nr. 4: Vurdering av forhold av betydning for anmeldelse:

Saker som gjelder vurdering av anmeldelse av menneskehandel er ofte så komplekse at den faktiske timebruken blir mer enn dobbelt så høy som stykkprisen. Unntaksregelen i femte ledd vil derfor regelmessig komme til anvendelse i disse sakene.

Andre ledd nr. 6 a: Felleseieskifte eller økonomisk oppgjør etter oppløsning av husstandsfelleskap:

Dersom oppdraget gjelder et sammensatt skifte, skal kun den delen av skiftet som gjelder skifte av felleseie, betales med stykkpris.

Andre ledd nr. 6 b: Foreldreansvar, daglig omsorg og samværsrett:

Spørsmål om bistand ved inngåelse av en samværsavtale og i forbindelse med påfølgende praktisering av avtalen skal regnes som ett eller flere rettsråd, må vurderes konkret. Det må bl.a. ses hen til hva konflikten konkret består i og hvor lang tid det er gått siden avtalen ble inngått. Dersom avtalen nylig er inngått og/eller det stadig oppstår uoverensstemmelser om gjennomføringen, er dette forhold som taler mot å innvilge et nytt rettsråd/stykkpris. Der det derimot går lengre tid og «gjenopptakelse» av saken synes rimelig, vil det kunne være aktuelt å anse forholdet som en ny sak. I sak om inngåelse av samværsavtale omfattes også spørsmål om dekning av reisekostnader ved samvær, dvs. at slik bistand ikke gir grunnlag for en separat stykkpris etter denne bestemmelsen.

Når advokaten har innvilget stykkpris på sakens tidligere stadium, må advokaten søke statsforvalteren om en utvidelse av fritt rettsrådsbevillingen når avtale nylig er inngått og/eller det stadig oppstår uoverensstemmelser om gjennomføringen.

Andre ledd nr. 6 c: Foreldreansvar og/eller daglig omsorg og/eller samværsrett og felleseieskifte/økonomisk oppgjør etter oppløsning av husstandsfellesskap:

Denne stykkprissatsen skal anvendes i de tilfellene hvor en advokat i samme tidsrom yter bistand til samme klient, både i sak om foreldreansvar/daglig omsorg/samværsrett og i sak om felleseieskifte/økonomisk oppgjør etter oppløsning av husstandsfellesskap. Dersom bistanden ytes fortløpende skal advokaten levere inn samlet arbeidsoppgave, og bistanden skal betales med en felles stykkpris som angitt.

En forutsetning for at bistanden skal dekkes etter denne bestemmelsen, er at bistanden på hvert av de nevnte saksfeltene overstiger 2 timer. Dersom bistanden på et av saksfeltene ikke overstiger 2 timer, dekkes denne bistanden med en liten stykkpris som angitt i § 5 første ledd. Bistand på det saksfeltet som eventuelt overstiger 2 timer dekkes da etter henholdsvis § 5 andre ledd nr. 6 a eller b.

Andre ledd nr. 6 d: Øvrige familiesaker:

Bistand i sakstyper som nevnt i rettshjelpsloven § 11 andre ledd nr. 1 og som ikke omfattes av forskriften § 5 andre ledd nr. 6 bokstav a-c, godtgjøres med 3 timer etter denne bestemmelsen.

Andre ledd nr. 7: Erstatning ved personskade eller tap av forsørger:

En personskadesak er å anse som kun én sak også i de tilfeller hvor det for samme skade i samme tidsrom rettes erstatningskrav mot flere personer eller instanser. Er saken spesielt omfattende, vil eventuelt unntaksbestemmelsen om skjønnsmessig fastsettelse komme til anvendelse, jf. § 5 siste ledd.

Bestemmelsen omfatter i utgangspunktet også søknad og klage til Norsk Pasientskadeserstatning (NPE). Rettshjelpsordningen er likevel subsidiær andre ordninger, herunder NPE, jf. rettshjelpsloven § 5 og Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp kapittel. 3. Når NPE har avslått å dekke utgifter til advokatbistand, vil det ikke være aktuelt å innvilge fri rettshjelp etter § 11 andre ledd nr. 3, jf. rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp punkt 6.4.2 bokstav c og punkt 3.6.

Andre ledd nr. 8: Saker om utkastelse fra bolig som leietaker bor i:

Bestemmelsen kommer kun til anvendelse i utkastelsessaker etter tvangsfullbyrdelsesloven § 13-2 tredje ledd bokstav c når saken gjelder bolig som leietaker bor i, jf. rettshjelpsloven § 11 andre ledd nr. 4. Nærmere retningslinjer er gitt i Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp punkt 6.4.2 bokstav d.

For andre oppsigelsessaker er det lagt til grunn at Husleietvistutvalget kan gi bistand, jf.

rettshjelpsloven § 5 og rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp punkt 3.5 og 6.5.2 bokstav b.

Andre ledd nr. 10: Klagesaker etter folketrygdloven § 21-12:

En trygdesak er å anse som kun én sak også når det i samme tidsrom for samme sykdom/skade søkes om ulike typer trygdeytelser. Tilsvarende gjelder hvor det på grunnlag av flere sykdommer/skader søkes om samme trygdeytelse. I praksis anses det også som samme trygdesak når det i samme tidsrom klages over avslag på søknad om ulike trygdeytelser, og behovet for ytelsen har sitt utspring i samme forhold/sykdom/skade. Det samme gjelder når det i samme tidsrom klages over avslag på samme trygdeytelse. Er saken spesielt omfattende, vil eventuelt unntaksbestemmelsen om skjønnsmessig fastsettelse komme til anvendelse, jf. § 5 siste ledd. Se ellers Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2025 om fri rettshjelp punkt 6.4.2 bokstav g.

Tredje ledd:

Bestemmelsen innebærer at det i prioriterte saker der det økonomiske vilkåret er oppfylt, men det ikke er fastsatt noen særskilt stykkpris, jf. første og andre ledd, skal betales en stykkpris på 7 ganger den offentlige salærsats.

Fjerde ledd:

Bestemmelsen innebærer at det i uprioriterte saker hvor det økonomiske vilkåret er oppfylt, skal betales en stykkpris på 5 ganger den offentlige salærsats.

Til § 6. Stykkpris i fri sakførelssaker

Første ledd nr. 2:

Saker for barneverns- og helsenemnda uten forhandlingsmøte omfattes ikke av stykkprisforskriften, og advokaten betales i disse sakene etter reglene i salærforskriften.

Til § 7. Stykkpris for forsvarer i hoved-/ankeforhandling i tingretten/ lagmannsretten

Første ledd:

Bestemmelsen er å anse som et unntak fra salærforskriften § 2 andre ledd femte punktum, ved at den samlede betaling etter første ledd aldri skal utgjøre mindre enn 6 ganger salærsatsen.

Andre ledd:

Forsvarer i tingretten og forsvarer som er ny i saken i lagmannsretten, betales med samme stykkpris. Bestemmelsen innebærer en noe lavere stykkpris i lagmannsretten for forsvarer som har representert tiltalte under tingrettsbehandlingen.

Tredje ledd:

Bestemmelsen er ny fra 1. juli 2022 og kom som en følge av endringene i straffeprosessloven om at forsvarer skal inngi tilsvaer til retten. Departementet antar at en oppfordring om utvidet tilsvaer normalt vil inntas i pålegget om tilsvaer. Dersom forsvarer unntaksvis har inngitt et alminnelig tilsvaer først og senere inngir utvidet tilsvaer etter oppfordring fra retten, vil satsen totalt for begge tilsvaer være 2 ganger salærsatsen. Dersom forsvarer blir oppfordret til å inngi utvidet tilsvaer, men kun inngir alminnelig tilsvaer, vil godtgjørelsen være 1 ganger salærsatsen.

Bestemmelsen kan også brukes i lagmannsretten, jf. straffeprosessloven § 327. Departementet antar likevel at lagmannsretten som regel vil ha tilstrekkelige opplysninger til å legge opp ankeforhandlingen på en effektiv og hensiktsmessig måte i de mindre sakene som godtgjøres etter stykkprisforskriften, slik at det normalt ikke vil være behov for å be om tilsvaer i disse sakene. Dersom forsvarer likevel blir bedt om å inngi tilsvaer eller oppfordret til å inngi utvidet tilsvaer i disse sakene, vil godtgjørelsen etter stykkprisforskriften være lik den som gjelder i tingretten.

Ved vurderingen av om stykkprisgrunnlaget er overskredet med mer enn 50 % gjelder forskriften § 11 andre ledd tredje punktum.

Fjerde ledd:

Ved vurderingen av om stykkprisgrunnlaget er overskredet med mer enn 50 % gjelder forskriften § 11 andre ledd tredje punktum.

Til § 8. Stykkpris for forsvarer i tilståelsessak

Bestemmelsen kommer til anvendelse uavhengig av om tilståelsesdom avsies.

For det tilfellet at spørsmål om fengsling (førstegangs- eller forlengelsesfengsling) og tilståelsessak behandles i samme rettsmøte, skal betaling for slikt rettsmøte, samt forarbeid og etterarbeid til slikt rettsmøte, betales etter reglene i salærforskriften.

Til § 9. Stykkpris for forsvarer ved fengslingsoppdrag

Generelt:

Bestemmelsen omfatter ikke forsvarere som yter bistand under forsvarervaktordningen i Oslo tingrett. Slik bistand betales etter særskilte satser fastsatt av departementet.

Om forståelse av hva som anses som én fengslingssak, se Rt-2007-1717.

Regelen i § 7 femte ledd gjelder også under etterforskningen i fengslingssaker.

For det tilfellet at spørsmål om fengsling (førstegangs- eller forlengelsesfengsling) og tilståelsessak behandles i samme rettsmøte, skal betaling for slikt rettsmøte, samt forarbeid og etterarbeid til slikt rettsmøte, betales etter reglene i salærforskriften.

Første ledd:

Regelen om at forsvarer betales med 5 ganger den offentlige salærsats ved førstegangs fengsling, gjelder tilsvarende hvor spørsmålet om førstegangs fengsling avgjøres ved kontorforretning.

Andre ledd:

Regelen om at forsvarer betales med 2 ganger den offentlige salærsats ved fengslingsforlengelse, gjelder tilsvarende hvor spørsmålet om fengslingsforlengelse avgjøres ved kontorforretning. Dette følger av Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse av 4. september 2006 i sak nr. HR-2006-01520-U.

Fjerde ledd:

Ved beregningen av bistandens varighet medregnes bistand som er påbegynt/avsluttet innenfor et døgn.

Den økte maksimumssatsen i saker med brev- og besøksforbud gjelder kun i tilfeller hvor siktede er underlagt både brev- og besøksforbud. I saker hvor siktede i løpet av en 14-dagers periode går fra å være underlagt brev- og besøksforbud til å ikke være det, eller omvendt, avhenger betalingen for denne perioden av om siktede flest dager i perioden er underlagt brev- og besøksforbud eller flest dager ikke er underlagt slik restriksjon.

Ved beregningen av varigheten av politiavhør og besøk i fengselet gjelder salærforskriften § 2 annet ledd første og annet punktum.

Til § 10. Stykkpris for fornærmedes advokat i hoved-/ankeforhandling i straffesaker

Dersom det avholdes særskilt domsavsigelse, regnes bistand i tilknytning til slikt rettsmøte som etterarbeid til hovedforhandlingen, og er inkorporert i stykkprisen for hovedforhandlingen.

Tidligere hadde fornærmede etter straffeprosessloven § 107 c rett til bistand i forbindelse med en eventuell søknad om voldsoffererstatning fra staten, jf. Rt-1996-293 og Rt-1999-254, jf. Ot.prp.nr. 33 (1993-1994) s. 36. Etter at lov 17. juni 2022 nr. 57 om erstatning fra staten til voldsutsatte trådte i kraft 1. januar 2023, er søknad om voldsoffererstatning fra staten ikke lenger ansett som en del av bistandsadvokatoppdraget. Dersom førstegangssøknad om voldsoffererstatning er fremmet før 1. januar 2023, vil likevel regelen i straffeprosessloven § 107 c fremdeles gjelde. Oppdraget antas også å omfatte bistand i forbindelse med en eventuell klage over avslag på søknad om voldsoffererstatning. Bistand i slik sak anses ikke som etterarbeid som omfattes av stykkprisen etter første ledd, og betales derfor særskilt etter reglene i salærforskriften. Når det gjelder nivået på salæret i disse sakene, vil den stykkprisen som er gitt i forskriftens § 5 andre ledd nr. 11 bokstav a og b, slik bestemmelsen lød før 1. januar 2023, være veiledende. Oppdrag som ikke medfører fremmøte i hovedforhandling og arbeid som utføres før dato for tiltalebeslutningen betales etter reglene i salærforskriften.

Fra 1. juli 2022 kom endringer i straffeprosessloven om at retten kan avgrense bistandsadvokatens oppdrag og beslutte at bistandsadvokaten kun er tilstede deler av hovedforhandlingen, jf. straffeprosessloven § 107c andre ledd første setning. Dette vil for eksempel kunne være tilfellet i langvarige straffesaker med et stort antall fornærmede eller etterlatte. Dersom tilstedeværelsen blir begrenset av retten, skal salæret fastsettes basert på de timene bistandsadvokaten er tilstede. Den første dagen bistandsadvokaten er tilstede vil regnes som den første dagen i retten, slik at bistandsadvokaten vil få høyere godtgjørelse per time for denne dagen enn de påfølgende dagene. Det vil være viktig at retten fører inn i rettsboken hvilke dager/ tidspunkt bistandsadvokaten er tilstede.

For vurderingen av om hoved-/ ankeforhandling har varighet utover 5 dager slik at salæret skal fastsettes etter reglene i salærforskriften, er det sakens varighet som gjelder, og ikke antall dager bistandsadvokaten er tilstede.

Til § 11. Overskridelse av stykkprisgrunnlaget

Første ledd:

1. Generelt om skjønnsmessig honorering i stykkprissaker

Det er advokaten som skal sannsynliggjøre at det er slike særlige omstendigheter ved oppdraget som begrunner en timebruk som overstiger fastsatt stykkpris med mer enn 50 %. På bakgrunn av advokatens redegjørelse skal retten vurdere om det foreligger slike særlige omstendigheter. I denne vurderingen skal det legges vekt på sakens omfang og kompleksitet samt om søkerens psykiske, fysiske eller sosiale forhold medfører at det tar lenger tid enn

normalt å yte nødvendig juridisk bistand. Utgangspunktet er at stykkprisen skal være tilstrekkelig til å dekke nødvendig juridisk arbeid i en gjennomsnittlig sak på det aktuelle saksfeltet.

Vilkåret om «særlige omstendigheter» er ment som en «sikkerhetsventil». Til illustrasjon kan timebruken til en advokat/-fullmektig uten særlig erfaring på det aktuelle området eller en lite effektiv advokat tenkes å overstige fastsatt stykkpris med mer enn 50 %, uten at dette medfører at vedkommende faller inn under § 11.

Dersom retten kommer til at det foreligger slike særlige omstendigheter, skal det fremsatte salærkravet vurderes etter salærforskriften § 7, dvs. at rimelig og nødvendig arbeid dekkes av det offentlige.

Dersom retten kommer til at det *ikke* foreligger slike særlige omstendigheter, skal advokaten betales med stykkpris.

2. Spesielt om enkelte sakstyper

I saker som omfatter både fengsling og hovedforhandling, og den ene/begge sakene skal betales etter medgått tid, må retten vurdere hvilken sak det oppgitte arbeid naturlig hører inn under. Er det f.eks. rimelig å se en større del av forsvarers oppgitte arbeid i en fengslingssak som skal honoreres etter medgått tid, som forberedelse til hovedforhandling, skal dette tas i betraktning ved salærfastssettelsen i fengslingssaken, slik at salæret reduseres etter salærforskriften § 7.

Dersom stykkprisen som gis i tilståelsessak etter § 8 overskrides med mer enn 50 %, og forsvarer har bidratt til å få saken behandlet etter reglene om tilståelsessak, anses det å foreligge slike «særlige omstendigheter» som angitt i § 11. Dersom forsvarer i slike tilfeller honoreres etter medgått tid, fastsettes salæret etter salærforskriften.

Når det gjelder saker for barneverns- og helsenemnda, jf. § 6 første ledd nr. 2, vil advokatene i flere saker (anslagsvis ca. 20 %) ha en langt større faktisk timebruk enn det som dekkes av stykkprisen. I en rekke saker for barneverns- og helsenemnda vil det derfor være grunn til å honorere advokatene etter medgått tid dersom faktisk timebruk overstiger stykkprisen med over 50 %, jf. § 6 andre ledd. Salæret skal i så fall bedømmes etter salærforskriften.

3. Forholdet til salærforskriften § 10

Salærforskriften § 10 har ikke betydning ved *vurderingen* av om timebruken i en sak overskrider stykkprisgrunnlaget etter stykkprisforskriften § 11. Ved vurderingen av i hvilken grad advokatens timebruk overstiger stykkprisgrunnlaget skal det ikke legges til grunn at advokaten har brukt to timer til etterarbeid og i unntakstilfeller mer, slik Høyesteretts kjæremålsutvalg har lagt til grunn i kjennelsen inntatt i Rt-2004-576. Det er

advokatens *faktiske samlede timebruk* som skal legges til grunn ved bedømmelsen av om timebruken overskrider fastsatt stykkpris med mer enn 50 %. Dersom vilkårene i § 11 er oppfylt, skal salæret vurderes etter reglene i salærforskriften. Salærfastsettende myndighet skal deretter vurdere om det er grunn til å betale etterarbeid som overstiger to timer, jf. salærforskriften § 10 andre ledd, samtidig som det totale salærkravet bedømmes etter salærforskriften § 7.

Ved overskridelse av stykkprisen er § 11 første ledd uttømmende, i den forstand at salærforskriften § 10 ikke utgjør et alternativt grunnlag for betaling utover stykkpris. Dette følger av forskriftens § 2 andre ledd tredje punktum.

Andre ledd:

Ved bedømmelsen av om faktisk samlet timeforbruk overstiger fastsatt stykkpris med mer enn 50 % legges den totale stykkprisen som gis for oppdraget til grunn. Dette innebærer at de ulike stykkprisene i § 7 skal legges sammen før man vurderer om timene samlet sett overstiger den totale stykkprisen med mer enn 50 %.

Ved fengslingsoppdrag innebærer dette at all bistand i fengslingssaken sees i sammenheng. Dette gjelder bistand ved fengslingsmøter, bistand i forbindelse med anke, bistand i varetektstiden og bistand i forbindelse med besøk i fengselet. Om forståelse av hva som anses som én fengslingssak, se Rt-2007-1717.

Bistand i politiavhør honoreres etter medgått tid og holdes utenfor ved beregningen av den totale stykkprisen som gis i saken.

Ved skifte av forsvarer i fengslingssaker regnes hver forsvarers arbeid som ett oppdrag i relasjon til første ledd.

Salærforskriften § 6 tredje og fjerde ledd om forskuddsbetaling gjelder ikke i stykkprissaker. I fengslingssaker kan likevel forsvareren til enhver tid velge å levere inn arbeidsoppgave for utført arbeid i fengslingssaken og få betalt stykkpris for utført arbeid. Eventuell begjæring om skjønnsmessig salærfastsettelse settes frem når oppdraget er fullført. Dersom det allerede er gitt stykkpris for et tidligere stadium av saken, skal slike stykkpriser oppgis i salæroppgaven. Har forsvareren først fått innvilget stykkpris, og deretter innvilges salær etter medgått tid, skal timene som er utbetalt under stykkpris gå til fradrag.

I tilståelsessaker skal forsvarers bistand ved eventuell utferdigelse av skriftlig anke/støtteskriv til anke tas med ved beregningen av den totale stykkprisen etter første ledd.